

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 30. МАРТА 1886.

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ

ВРОЈ 52.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

НА ПОЗОРНИЦИ И У ЖИВОТУ.

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОМ ЧИНУ, НАПИСАО М. Џ. М.

(Наставак.)

Душан. Па чини ми се да у једној појави не играмо баш најбоље.

Смиљка. У којој то, господине?

Душан. У последњој.

Смиљка. У последњој? А баш сам од много њих чула, да ту најбоље играмо. Ви хоћете да ме плашите, господине!

Душан. Није ми ни на крај памети! Но ако је по вољи да још једном покушамо, и то овако сами, можда ће онда боље ићи.

Смиљка. Па здраге воље!

Душан. Али пре свега допустите ми, драга госпођице, да вам нешто речем. Видите, глумци или глумица онда играју најбоље, ако и осећају оно, што играју. Ако ишак ми и не осећамо оно, што играмо, — јер сад смо и ми парче глумца и глумице, — ми ишак ваља у то тако да се уживимо, да и нама самима изгледа, да то осећамо, па постојало то у пстини, или не. Сад dakle да покушамо! Ви се, госпођице, не зовете више Смиљку, ваше је име Зорка, а ја, ја сам ваш драган, по имену Младен. Тако! Сад, молим, изволите овде сести крај прозора и узмите змајеву „Певаницу“ и отворите је тамо, где су „Булићи“. Сасвим по улози! Али никако не ваља, да смећете с ума, да сте ви у мене — заљубени. Знате ли, госпођице?

Смиљка. (Доста узбуђено.) Та знам, господине, како не бих знала: ја сам у вас заљубљена.

Душан. (Исто тако.) Сасвим је тако, госпођице, аљ и ја сам у вас.

Смиљка. (Зaborави се.) Зашта?

Душан. (Збуњено.) Да, према улози. (Разабре се.) А сад да почнемо. Шаптало нам не треба, ми своје улоге знамо. Дакле: последња појава. Ја долазим кроз врата у дну. А кад уђем, ви ваља мало да се збуните, јер сте заљубљени у мене, а тако исто и ја.

Смиљка. (За себе.) Та већ сам сад сва збуњена! (Седне крај прозора, узме у руке „Пе-

ванију“ и отвори је тамо, где је почетак „Булића“: „Разговор са срцем.“)

Душан. Само природно и с осећајем! (Отиде к вратилима у дну, па се затим одмах враћа оданде.) Добар дан, желим, госпођице Зорка!

Смиљка. (Устане са свога седишта, сва је збуњена, а уз то још хоће да маркира збуњеност; књигу оставља на сто.) Добар дан желим, господине Младене!

Душан. (Приближи јој се.) А чим се то занимате? Читајем? Зашта врло корисна забава. А смете ли знати и шта читате? (Погледа књигу.) Шта Змајеву „Певаницу“? Госпођице, честитам на укусу!

Смиљка. То је мој најомиљенији песник, господине! Он говори тако к срцу. . . Изволите, седите!

Душан. С донуштењем. (Седне крај ње.) А коју песму читате, госпођице Зорка?

Смиљка. Баш сам сад почела да читам „Булиће“. О, не могу вам рећи како ми се допадају!

Душан. То је најмиријије цвеће у врту Змајевих песама. А да нису те песме нашли одјека у вашем срцу? Да и ви то исто не осећате?

Смиљка. (Ступи очи доле и уздажне.)

Душан. (За себе.) Да се тај уздах мене тиче, ја бих био најсертнији човек на овоме свету. (Гласно). Па, госпођице, ако не сметам, да ли је по вољи можда да заједно читамо.

Смиљка. О, здраге воље! (Предаје му књигу.)

Душан. (Листа.) Па којом да почнемо? Све су тако лепе, тако миле, да је тешко избирати, ил' једно или другој првенство дати. Најбоље ће бити да отпочнемо одмах с првом. (Чита прву песму „Разговор са срцем“ с осећајем:

„Какви тебе срце,
Тајни јади ломе,
Те ме често молиш:
Појлони ме коме!“

На то мени срце;
„Добро ј' мени туди,
Ал' би време било,
Да променем груди.

Здружиће се срећа,
Да те тамо прати,
Од када ћу теби
Нову срећу слати.“

Тако моје срце
Често ми се моли,
А ја ћу му рећи:
„Утоли, утоли!

„Знап-ли где на свету
Анђелску прилику,
Анђела по душам,
Анђела по лицу.

„Мило чедо, коме
У погледу пише,
Да ни само не зна,
За чиме уздише.

„Што би осећало,
Да га љубим јако,

А љубит' ме знало,
Бар у полак тако;

„Што би у радости
Са мном сузе лило,
Хеј, које би моје,
Само моје било!“

Тако ја свом српу
Зборим више пути,
А оно задрхће,
Снујдан се — па ћути.“

(Заврши, склопи книгу, па — зафуши.)

Смиљка. (За време читања показује знаке,
да исто осећа. Види се, да је песма имала ути-
ску на њу. Бута и она)

(Кратака почивка.)

Душан. Госпођице, ову красну песму може
само онај потпуно схватити који је истински
љубио, или још љуби.

Смиљка. (Не пази шта говори.) О, ја је пот-
пуно схваћам!

Душан. Ви љубите, дакле, госпођице?

Смиљка. (За себе.) Одала сам се. . .

(Свршиће се.)

ЛИСТИЈИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Насљедник*. Комедија у 5 чинова, написао
Емил Ожије и Жил Сандо, с француског превео
М. Ђ. Глишић.)

„Насљедник“ приказан је на нашој позор-
ници први пут 22. марта. о.г. У том комаду
гледајмо г. Точу Јовановића у улози Шпигла
као госта. Улога Шпиглова у „Насљеднику“ није
таква, каквом би се знаменити глумац имао да
покаже пред страном публиком као гост. Њој
су границе званично опредељене и само од веће
или мање гипкости приказивачеве зависи и тре-
нутни ефекат. Салонска улога — специјалитет
г. Јовановића — није никако, и мени, право да
кажем, било је жао, да гледим таквог глумца у
таквој улози, а у таквом комаду. Та лепих,
салонских улога има тма — али, наше их очи
нису видели. Г. Јовановић, иначе, приказао је
Шпигла одлично на потпуно задовољство наше
публике, која га је више пута изазивала, а у је-
дан мах трипут узастопце.

И наше глумачко особље прегло је било
свом снагом својом, да представа тога комада
испадне што боље. Нарочиту хвалу заслужују је на путу и која се на послетку сама разбије;

у првом реду г. Ђурђевић (Франц), па онда г.
Милојевић (Бергхаузен), г. Д. Ружићка (Марк-
грофица Розенфелдова), г. М. Макензовићева-
(Доротеја) и г. Васиљевић (Готлиб).

(*Отело*. Трагедија у 5 чинова, написао Ви-
љем Шекспир. Прва четири чина превео Г. Гер-
шић, пети А. Хаџић, за српску позорницу уде-
сио А. Хаџић.)

У улози „Отела“ ступио је 23. марта о.г.
г. Точа Јовановић, као гост последњи пут. Шта
да кажем за његовог Отела? Још ми је свеж у
памети. Гледим оног озбиљног црнца, ком се
једаред само отворило срце, да прими у себе
нежнији осећај; али је и сувише био сретан, а
да му је могла срећа дugo трајати. У осмејку
срца свог осети на брзо оштро гришкање на-
мерно уливеног отрова. Он у први мах и не зна-
шта га је снашло! Он о појму „љубомора“ нема-
ни појма, тјако, да му га Јаго мора управо да
тумачи — али га тумачи са непрестаном при-
меном на њега самог, на Отела. И као год што
зверска јарост нема границе, кад једанпут отме-
маха, тако је и са разбуђеном љубомором црнца
Отела. Она је лавина, која смлави све, што јој
је на путу и која се на послетку сама разбије;

kad izaije na šiljasto stenje. Svi moraju propasti, koji su ipak upliteteni u taj užasni zipljet. Dežemona mora, iju kribi Otelo; Kasio mora, njega kribi Otelo — samo što kao nevin ipak остаје u животу, ali ranjen. Rodriko mora, jer je i on upleten tu; Emiliija mora, jer je, ako i posredno, uzrok Otelovom gњevu. Jago mora, jer je naјveći zlikovač, ali mu je i oстављена najgrђa smrt. I na posletku Otelo mora, jer nevino prolivena krv trажи освету, jer — to drukche ne može biti.

Il svaku fazu, svako finansovanje i pojen-tovaњe u razvitku gњeva — od bezazlenosti pa do užasnog china — prikazao је г. Јовановић заista na umetnicki начин.

Neko odushevљењe почelo je u meni otimati maha; bio sam zadovoљan.

Његов је „Otelo“ zaista veliko i skroz promišljeno delo; studija u svachem

Изазивању није било kraja. После трећег china добио је наш мили гост леп венац с народним тракама и написом.

M. С—І.

ЧИТУЉА.

† Самуило Пантелић.

25. марта (6. априла) о. г. преминуо је у Шапцу Самуило Пантелић, владика шабачке дјецезе. Покојник, који се у грађанској животу звао Стеван, родио се г. 1842. Отац му је Јован, добро познати, класично изображен сада пензионовани управитељ карловачке гимназије. Шест гимназијских разреда свршио је пок. Самуило у Карловцима. Тада добије текелијну стипендију и оде у Пешту, где је и испит зрелости положио. Г. 1861. заузимањем А. Хаџића, секретара матичног, склопи се добровољно позоришно друштво, које је давало представе у Будиму у корист српском народном позоришту. У том друштву, које је било под управом А. Хаџића, били су ђаци са великих школа и Српкиње из најбољих кућа у Будиму. То друштво имало је и своју тамбурашку капелу од самих ђака, од којих је сваки био прави virtuoz на тамбури. Представе су даване најпре у лепој, пространој дворани родољубиве стакновићеве куће у Будиму, а после у башти, где је била саграђена аrena. У том друштву истакао се Стеван Пантелић као највренији приказивач. Он је имао vanrednog глумачког дара. Већ тада је изашао био на глас као „Кир Дима“ у „Пријатељима“, као „Јован“ у „Покондиреној тикви“, као „стари господар“ у „Кобном имену“, а нарочито као „Кир Јања“, у комаду истога имена. У тој уlozi ступио је и после растанка с Пештом на

позорницу. Кад је 17. августа г. 1861. „Матица Српска“ славила текелијну стогодишњицу у Новом Саду, друштво будимских српских добровољаца, жељећи узвисити славу споменуте светковине, приредило је, уз припомоћ женских чланова српске народне позоришне дружине, представу у арени код „зеленог венца“, па је том приликом давало „Кир Јању“, ког је приказао Стеван Пантелић. Он је надвисио игром својом хвалу, која се о њему као „Кир-Јањи“ проносила. Свака реч, сваки покрет био је на свом месту. Па онда она нема игра његова! У сваком појаву била је у њега спојена природа с уметношћу на дивни, естетични начин. Силна публика у арени била је игром његовом очарана, одушевљена, занесена, као никад до тада. Свак је осећао присутност позоришне музеје у новом светилишту њеном.

Али у ту општу радост и занос помешано је било и добра горчине и жалости при помисли, да је то први, а може бити и последњи пут, да српски народ у храму српске Талије гледа једног од најдаровитијих својих синова, кога је Бог и природа на једно, а гвоздена нужда до маћих прилика на друго што одредила! Не знам, или је већи био понос, или већи стид, што је у тај мах осећао сваки Србин, који је своме добру рад. Понос, што могосмо целоме свету рећи: Ето, дођите и гледајте, шта и ми имамо! Стид, што смо страховали, да не буде моћ спољних прилика у нас још и сада толика, да се због њих и највећи дарови морају затрпати, још и онда, када су се пред целим народом указали у свом пуном блеску, сјају и величини.

Кобне су биле те мисли заista, а још кобније, што су се наметале о стогодишњици онога човека, који је све, што је имао, жртвовао прости нарада свога!

После тога ступио је пок. Стева Пантелић још један пут на позорницу, опег у улози „Кир-Јање“, кад се дружина српског народног позоришта бавила у Карловцима. Отац нашег народног позоришта и тадањи управитељ његов Јован Ђорђевић трудио се, да га задобије за члана позоришној дружини, али томе је била противна воља покојникова оца, који је хтео, да му син буде калуђер. Стева попусти вољи очијој и оде у калуђере, где је стекао лепа имена и гласа као вешт проповедник, ма да се и ту сваком приликом видело, да је у покојнику са-храњен велики глумачки дар, који би га простирави, да се посветио био глумачкој уметности.

Да није померио пута своме животу, не би, истина, понео владичанске митре, али би главу своју окитио неувећлим венцем уметничке славе.

Нека му је светао спомен међу нама!

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

56. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 30. МАРТА 1886.

СЕОСКА ЛОЛА.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, С ПЕВАЊЕМ, НАПИСАО Е. ТОТ, ПРЕВЕО И ЗА СРПСКУ ПОЗОРИЩУ
УДЕСИО С. ДЕСКАШЕВ, МУЗИКА ОД Д. ЈЕНКА.

ОСОБЕ:

Павле Поповић	Милојевић.
Милан } његова деца	Ђурђевић.
Босиљка }	М. Максимовићева.
Ленка, спроче под надзором поповићевим	С. Брићева.
Стеван Драгић	Марковић.
Јелка Чизмићева	Л. Хаџићева.
Смиљанић	Лазић.
Смиљанићка	З. Милојевићка.
Пела, имућна жена у селу	С. Миљковићка.
Окружни комесар	Кестерчанек.
Панта Букало, певац	В. Димитријевић.
Мита Крадић, ноћни стражар	Добриновић.
Крадићка	Ј. Добриновићка.
Марко Вајс, крчмар код „макове седмице“	В. Димитријевић.
Први } циганин	Васиљевић.
Други }	Стојчевић.
Јован, слуга код Поповића	Петровић.

Сељаци, сељанке. — Цигани. — Други чин збива се две године после првог. —

Комад догађа се у једном селу у Бачкој.

У четвртак 3. априла: „САВЉА КРАЉЕВИЋА МАРКА.“ Алегорија у 2 раздела, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка. — Ова представа приређује се за децу. Сиромашна деца имаће бесплатан улазак. Почетак је тој представи у 5 сахата после подне.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места и за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у писарници позор. најдуже до 11 сахата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.